

J. 47.

**FAJTAJELLEGLÉIRÁSA
A MAGYARORSZÁGON LEGGYAKRABBAN
ELŐFORDULÓ BAROMFI FAJTÁKNAK**

KIADJA A MAGYAR KIRÁLYI
FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM

24 ÁBRÁVAL ÉS 21 SZÍNES MÜMELLEKLETTEL

M

Alta. Alattányiszámi Kéziratok
2101. Gödöllő Pf.: 65.
1490. Lw. 15. B. U.

BUDAPEST, 1932
"PÁTRIA" IPADALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

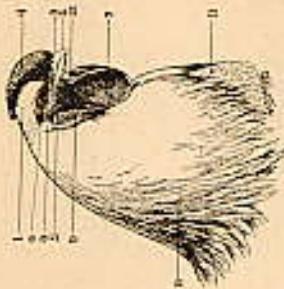
ELŐSZÓ

A nagyközönség általában nem helyez súlyt az egyes baromfi-fajták, tapasztalatok és pontos észleletek alapján megállapított jelleg leírására, úgynevezett standardjára, holott a tenyésztés csak akkor érhet el nagy eredményeket, ha az éppen szóbanforgó fajta elé elérhető célként kitűzött ideált, eszményképet igyekszünk legalább megközelíteni. Ha minden tenyésztő más és más cél felé törekszik, akkor sohasem érjük el az egységet, vagyis a legmagasabb fokú termelő-képességet, de nem is támogathatjuk egymást, mert hiszen senki sem akarja azt, amire például én törekszem. A végeit a termelés mennyiségbeli fokozása és a termékek minőségbeli javítása, az állati szervezet edzettsége, gyors fejlődése, gyors tollasodása, tökéletes alkalmazkodása a mindenkori viszonyokhoz stb. Mindezek a tulajdonságok, amelyek e célok szolgálatában állanak, bizonyos külső jellegekben is jutnak kifejezésre, amelyek a fajtajellegelésben le vannak festetve és ha valamely fajtát magas vérre, vagy magas termelő-képességre akarunk kitenyésztetni, akkor ezeket a különböző tulajdonságokat, kifejező jellegeket okvetlenül figyelembe kell vennünk, mert ezek a

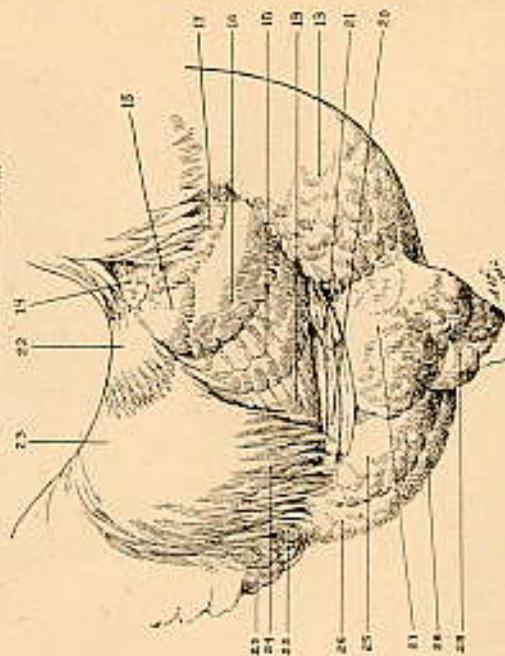
jellegek összegükben hordozói az illető fajta értékének, termelőképességének. A fajtajellegek jelenlétének felkutatása és értékelése, valamint az ebből eredő összehasonlítás megállapítása alkotja a tulajdonképeni bírálatot, amely kiállításokon és díjazásokon szokott végbementi, de a tenyésztőnek magának is ezek alapján kell állatait elbírálnia, hogy tudja milyen tulajdonságok találhatók fajtuk és ennek következtében milyenek átörökítésére lehet számítani, szóval a bírálati lapok, valamint a tenyésztési és termelési feljegyzések alapján állítja össze a gazda a tenyésztőrzéseket. Céltudatos tenyésztési eljárást csak így lehet követni, ha ismerjük tenyészállataink külső és belső tulajdonságát. A külsőket megmutatja a bírálati lap, a belsőket az úgynevezett törzskönyvi feljegyzés, amelyen a tesztalmazáson kívül a fejlődés és termelés körül tapasztalt észleletek fel vannak tüntetve. A szigorú bírálat az egyedüli védelmi eszköz az elfajlás ellen és ha a tenyésztő elmulasztja állatait helyesen és céltudatosan elbírálni, csakhamar észre fogja venni, hogy súlyos hibák ütök fel a fejüket az állományban. Éppen ebből a szempontból minden évben egyszer néhány állattal meg kell látogatni egy-egy komoly baromfiállítás, hogy hivatásos szakemberek bírálják el állatainkat és figyelmeztessenek minket esetleges súlyos hibákra vagy mulasztásokra.

5

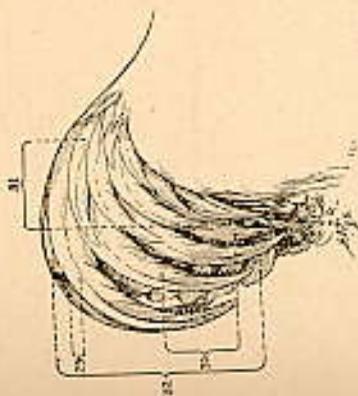
Ez az elgondolás indította a földművelésügyi minisztériumot, hogy revizió alá vétesse a Magyarországon leggyakrabban előforduló baromfi-fajták jellegírását s minden fajtának a saját hazájabeli általában elfogadott fajtajelleg-írása alapján elkészíttesse a fajták modern, vagyis a jelenleg érvényben lévő standardját és a magyarázatokkal, a bírálati szabályzatokkal, utasításokkal együttesen jelen könyvben közre adja. Egyszersmind elkészítette a földművelésügyi minisztérium a fajták színes képeit is, hogy a tollazat szövege és rajza tekintetében pontos utasítást adjon a tenyésztőközönségnek.

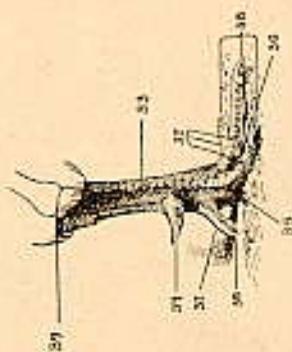
Kakas. 1. Fül. 2. Csőcső. 3. Csőcső. 4. Tork. 5. Ára. 6. Ára. 6. Sern. 7. Al-
lobony. 8. Fül. 9. Fülcső. 10. Nyak. 11. Nyak. 12. Nyak. 13. Nyak.
mellé. 14. Nyak. 15. Nyak. 16. Nyak. 17. Nyak. 18. Nyak.
19. Nyak. 20. Nyak. 21. Nyak. 22. Nyak. 23. Nyak. 24. Nyak.
25. Nyak. 26. Nyak. 27. Nyak. 28. Nyak. 29. Nyak. 30. Nyak.

I. sz. ábra. A kakas testrészeinek elnevezése.
11. Mell. 14. Gallér. 15. Váll. 16. Szaknyó. 17. Szaknyó. 18. Szaknyó-
fedőcső. 19. Szaknyócső. 20. Szaknyócső. 21. Szaknyócső.
22. Szaknyócső. 23. Szaknyócső. 24. Szaknyócső. 25. Szaknyócső.
26. Szaknyócső. 27. Szaknyócső. 28. Szaknyócső. 29. Szaknyócső.
30. Szaknyócső. (Lásd a 1. sz. ábra.)

20. Szaknyócső. 21. Szaknyócső. 22. Szaknyócső. 23. Szaknyócső.

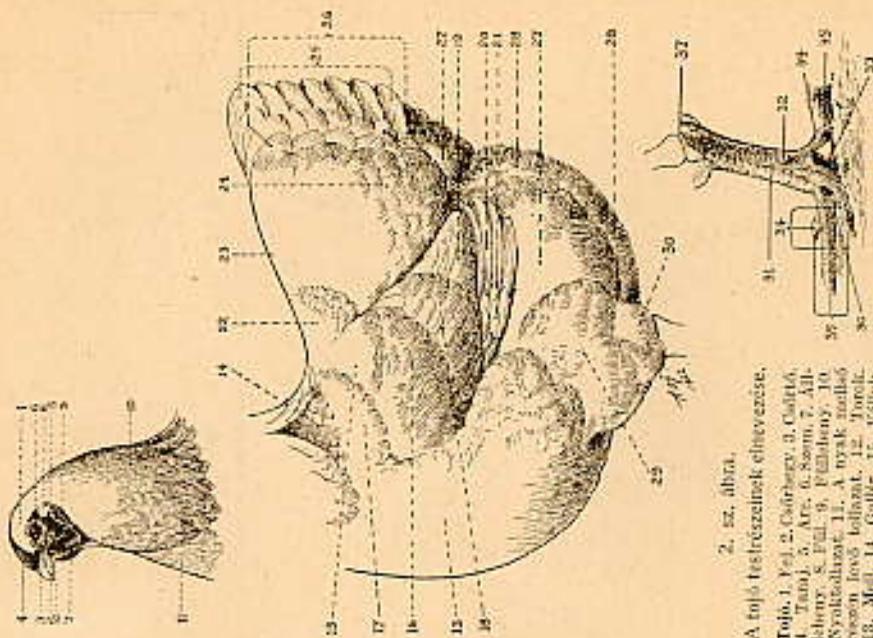

Az I. sz. ábra folytatása.

34. Szaknyócső. 35. Szaknyócső. 36. Szaknyócső. 37. Szaknyócső. 38. Szaknyócső. 39. Szaknyócső.

SZÓTÁR

- Alcombson:** a lábszár feletti combson.
- Arc:** a miztetlen bőr a baromfi fején, a szem körül és a szem alatt.
- Áll-lebény:** a csőr tövétől lecsüngő húsos képződmények.
- Bak:** a pulykánál és elvétve a galamboknál a hímek jelzésére használt elnevezés.
- Baromfi:** baromfi elnevezés alatt a szárnyasoknak ama fajtát értjük, amelyek háziszárnyasok név alatt ismeretesek és szelídített állatokban gazdaságokban vagy a ház körül tenyésztetnek. A baromfi elnevezés tehát magában foglalja a tyúkok, kacsák, ludak, pulykák, gyöngytyúkok és galambok fajtáit.
- Begy:** zacskóalakú képződmény, amelyben a baromfiesség felgyülemlik és megpuhul, mielőtt a gyomorba átmenne.
- Bibirsek:** apró, húsos kinövések, amelyek a pulyka fején találhatók.
- Bibirses:** az a testrész, amely a bibréseket viseli.
- Bóbita:** a baromfiak fején észlelhető tollkorona.
- Condicio:** az állat egészségi és erőbeli, valamint tisztaságbeli állapota, a tollazatot, törzset, fejet és a lábakat illetőleg.
- Csvart taraj:** hibás tarajalakulat, amelynél a taraj novési irányba a rendestől elhajlik.
- Csvart toll:** az egyes iránytól eltérő tolleséve, vagy tollszár.

2. sz. ábra.

A tojó testrészeinek elnevezése.

1. Fej. 2. Csőrhegy. 3. Csőr. 4. Tarsó. 5. Arc. 6. Szem. 7. Áll-lebény. 8. Fül. 9. Fülleány. 10. Nyakcsigolyák. 11. A nyak csigolyáinak közötti csigolyák. 12. Tork. 13. Mell. 14. Gallér. 15. Vállak. 16. Szárny. 17. Szárnyfelek. 18. Szárnycsontok. 19. Szárnycsontok. 20. Szárnycsontok. 21. Szárnycsontok. 22. Hát. 23. Hátcsigolyák. 24. Párta. 25. Párta. 26. Párta. 27. Párta. 28. Párta. 29. Párta. 30. Párta. 31. Párta. 32. Párta. 33. Párta. 34. Párta. 35. Párta. 36. Párta. 37. Párta.

Cséve : a toll alsó szárúszertő része, amely átmegy a szárba.

Csibe : fiatalkorú állatok megnevezésére szolgál, amelyek a pelyhtollat viselik, addig, míg a rendes tollazat ki nem nő. Csibe elnevezés alatt a tyúkok, pulykák, gyöngytyúkok ivadékait értjük, addig, míg pelyhesek.

3. sz. ábra. A naposcsibe gyűrűzése.

Csibejelző lábgyűrű : a törzskönyvelésnél a csibéket a kikelés után azonnal meg kell jelölni, hogy egymástól megkülönböztethetők legyenek. Ez történhetik lábgyűrűkkel vagy szárnyjelzőkkel (3. sz. ábra).

Csipkézelt : a taraj szélének csipkészerű szegélyezése, hasonló a fűrész széléhez.

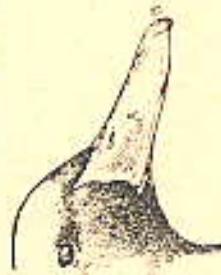
Csirke : amint a csibe pelyhtollazatát elveszti és rendes kemény tollazatát veszi fel, csirkének nevezik a nemre való tekintet nélkül.

A rendes tollazat kinövésétől egészen a teljes kifejlődésig csirkének nevezik a fiatal tyúkokat (jércéket) és kakasokat.

Csőr : a baromfiak szájnnyílása, amely áll felső és alsó kávból.

Csörkőröm : kemény körömszerű kinövés a víziszárnyasok csőrének felső kávája görbületénél (4. sz. ábra).

Diszkvalifikáció : ha valamely baromfi olyan súlyos hibát visel magán, hogy a versenyben nem vehet részt, azt diszkvalifikálják, vagyis

4. sz. ábra. Kacsacsőr. A felső kávból, B csörkőröm.

olyanmá minősítik, hogy a bírálathoz ki lesz zárva.

Egyszerű sima taraj : egyszerű, hússos, mindkét oldalán lapos taraj, amely a csőr tövéből kezdődik és a fejbübon át hátrafelé irányul. Alsó széle szilárdan hozzánő a fejhez, felső része csipkézett (5. sz. ábra).

Farokfedő tollak : apró sarkoszerű tollak, amelyek a farok frontjában és oldalain láthatók.

Faroktoll : a gésásár felkunkorodó tolla, amelynek révén megállapítható az ivar. A faroktollak tulajdonképpen két felkunkorodó tollból

állanak, amelyek a farok hosszának a felét képezik és felfelé előrefelé kunkorodnak.

Fedőtollak : vannak farok- és szárnyfedő tollak, amelyek a pehelytollakat borítják.

Fej : a test azon része, amely koponyából és arcból áll, s amelynek lényeges alkotórészei a taraj, a csőr, a szemek, füllebenyek, álllebenyek.

Felcombsont : az alcombsontot a medencecsonttal összekötő csont.

5. sz. ábra. Egyszerű sarna taraj. 1. Tarajtő, 2. Csipkés, 3. Tarajvég.

Ferde farok : ha a baromfi farka általában egy oldalra hajlik (6. sz. ábra).

Ferde rózsás taraj : a taraj rendezetlenes elhelyezkedése (7. sz. ábra).

Fióka : a galambok és sok helyen a pulykák pelyhes ivadékaik fiókaiknak nevezik.

Fiókszárny : a hüvelykujjának megfelelő szárnyrészlet (18. sz. ábra.)

Foltok : a) apró fekete pontok vagy foltok a nyaktollak hegyén a rhode islandeknél;

b) foltok a tollakon, amelyek eltérnek az alapszíntől.

Füllebenyek : közvetlenül a fül mögött elhelyezkedő borákulat. A különböző fajtaiknál különböző színű. Van vörös, fehér, bíbor, tejfésárga stb. A füllebenyek nagyságban is eltérnek egymástól a különböző fajtaiknál.

Gácsér : a kacsaféléknél a him elnevezése.

Gónár : a ludféléknél a him elnevezése.

Hajlott csőr : lásd völgyes csőr.

6. sz. ábra. Ferde farok.

Hasadt szárny : szabálytalanul alakult szárny, amelynél az első és másodrendű evezőtollak között határozott rés mutatkozik (8. sz. ábra).

Hasadt taraj : az egyszerű taraj kettősztottnak látszik, vagyis két részre hasad és mindkét rész oldalt hajlik (9. sz. ábra).

Hím : a galambok és néhol a pulykák himállatait szokták eszerint elnevezni. Például himgalamb, himpulyka.

Hivatalosan elfogadott lábgyűrűk : lásd zárt lábgyűrűk.

Hüvelykujljenyomat : a taraj oldalain néha a hüvelykujj első perccének belső felületéhez hasonló lenyomatok láthatók (10. sz. ábra).

Jérce : egy évvel fiatalabb tyúk.

Kacsalábú : ha a hátsó lábujj hibásan előretele irányul.

Kakas : a tyúktelék és általában a pulykafélék hímeje.

7. sz. ábra. Ferde rózsás taraj.

Kappan : heréttől megfosztott kakas. Ismertető jelei: ki nem fejlődött taraj és áll-lebenyek, hosszú és keskeny nyeregtojtak, hosszú sariótoll és alacsony farok.

Kettős csipke : hibás tarajalakulat (16. sz. ábra).

Kil (Kiel) : kacsánál a test alsórészén, beleértve a mellét és a tojóhast is, csüngő rünc. A ludaknál a lábak frontjában a test alsó részén lecsüngő bőrrünc.

Körmánytojtak : merev, egyenes, erős tojtak a farokban, amelyek körül a sariótollak el-

helyezkednek. Tojóknál a sariótollak hiányzanak. A két leghosszabb toll néha hajlott.

Külszín : a tollazat színe, ha az állat normális állásban van és a szárnyak zártak.

Laza füllebenyek : a füllebenyek nem tapadnak szorosan a fejhez (16. sz. ábra).

Lábszár : az alcombtól a lábujjakig terjedő lábrész.

Lábtollazat : a lábszár külső oldalán kinövő tojtak. (Ázsiai fajták.)

8. sz. ábra. Hassalt szárny.

Lábujjtollazat : csak tollaslábú baromflaknál van megengedve.

Lahajló taraj : ha a taraj jobb- vagy baloldalra hajlik. Egyes fajták tojóinál meg van engedve, másoknál nincs (11. sz. ábra).

Liba : fiatal ludak egészen az éves korig. Pehelytojtas korukban üdűpipéknek, zsbákknak is nevezik a libákat.

Lisztés : a tollazat oly színeződése, mintha liszettel volna beszórvva. A sárga és vörös színmét szokott előfordulni, amelynél az alapszínen ilyen finom foltok látszanak.

Lógó szárny : ha az állatok szárnyukat nem tudják zártan és kellő helyzetben tartani, akkor

azt lógó szárnynak nevezik. Előidézője lehet erőtlen vagy behatás betegség.

Másodrendű evezőtollak : lásd szárnytollak.

Megtévesztés : valamely kiállítónak az a törekvése, hogy a bírálót megtéveszse, félrevezesse.

Meredek farok : ha a sarkótollak irányát jelző egyenes kisebb szöget képez, mint a hát és a farktőn átmennő vízszintesre rajzolt derékszög (12. sz. ábra).

9. sz. ábra. Hosszú taraj. A taraj lapja kettéhasadt.

Meszes láb : a lábakon és lábujjakon előforduló vastagodások, amelyek rúthalkák jelentévére vezethetők vissza.

Mínorka-típus : gyakran előfordul, hogy valamely fajtához tartozó egyedek más fajta típusát mutatják. Ilyenek kísérletezendők a tenyésztéssel (13. sz. ábra).

Mókusfarok : ha a meredek farkállás által képzett szög olyan kicsi, hogy a nagy sarkótollak közel jutnak a fejhez vagy a nyakhoz.

Nyaktollazat : áll hosszú, keskenydedű tollakból.

Nyereg : a hátvonalnak az a része a tinállatoknál, amely közel a farkhoz helyezkedik el és a nyereg-tollazattal van fedve.

Nyereg-tollazat : szintén hosszú, keskenydedű tollakból áll.

OBT lábgyűrűk : lásd zárt lábgyűrűk.

Oldalkinövés : ha az egyszerű tarajon a jobb- vagy a baloldalon szabályszerűen körülhatárolt csipkészerű kinövés mutatkozik (14. sz. ábra).

10. sz. ábra. Hívelykijelenyomat a tarajtővén. Csipogó taraj.

Orrlyukak : a esőrön levő orrnyílások, amelyek a csőr tövével kezdődnek és a fejbe irányulnak.

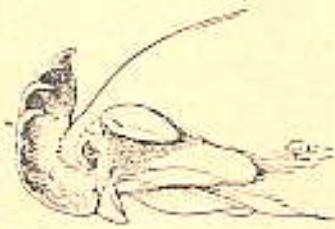
Pehely : finom szőrszerű tollazat, amely a csibéket pipékat, libákat, továbbá a felnőtt baromfiak alsó tollazatát, valamint a tollszár ama részét, amely a csévébe átmegy, fedi. Megjegyzendő, hogy ha a tollszár és a zászló szemmel észlelhető, akkor már tollról van szó.

Pehelytollazat : az a finom, puha tollazat, amely a combokat és a test hátulso részét borítja.

nemkülönben pelyhének nevezetik a toll alsó része, amely szintén finom, puha, szőrszerű zárszálakból áll.

Péktáb vagy X-láb : a lábalkulat ama lübbja, amikor a lábszárizületek túlközel jutnak egymáshoz és a láb az izület alatt kitélé fordul.

Pillangótáraj : tányéralakú korona, amely körben körül van véve szabályos tarajcsipkéekkel. A mélyedés a csipkéket belülről meglehetősen nagy, a taraj finom és sima.

11. sz. ábra. Leheljő síma taraj.

Pipe : kacsák, ludak ivadékait pelyhes korokban pipéknek nevezik.

Ráncos áll-lebenyek : (10. sz. ábra).

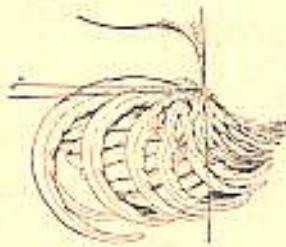
Rüzsás taraj : erős, alacsony taraj, amelynek felső felszíne mélyedésmentes és apró gömbölyded szemcsékkel van beborítva. A taraj jól fejlődött csücsben végződik, amely a különböző fajtáknál különböző állású. A rüzsástarajú legharmoknál majdnem vízszint-

tes, felfelé hajlik a hamburgi tyúkoknál és lefelé a wyandotteoknál (15. sz. ábra).

Rüzsás taraj ferde állással (7. sz. ábra).

Sarkantyú : szaruszerű kinövés a lábszár belső oldalán, natysága kor és nem szerint különböző.

Sarlótollak : a kakast jellemző farktollak, amelyek nagy sarló- és kis sarlótollakból állanak.

12. sz. ábra. A sárgaméreg alkalmazása. Mérésék farkállás.

Sárga : közepes árnyalat a narancsszín és a narancsszínrel párosult arany szín között.

A sárga színt használják a tollazat színének meghatározásánál. Nincs vöröses árnyalata, de nem is olyan sárga, mint a sárgaréz vagy mint a szármásárga. Sötétebb árnyalatát nevezik hóbarnának.

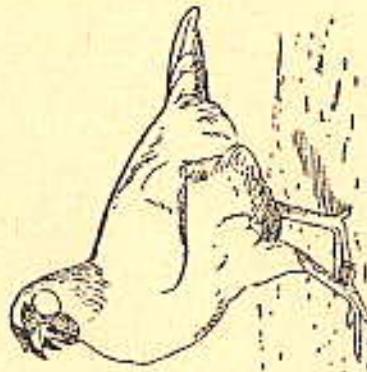
Sávozott : sávok vagy szalagok, amelyek egyenes szögben keresztezik a tollak hosszvonalát.

Szabálytalanság a taraj előtételében és egyéb hibák (16. sz. ábra).

Szakáll : a tyűkféléknél a tollak csoportja, amely az áll alatt helyezkedik el, mint például a hódanoknál, faverolloknál stb.

Szalmasárga : körülbelül olyan szín, mint a szalmáé. Érces sárga. Ha a tollazathoz előfordul, súlyos hiba szokott lenni.

Szárnyfedő tollak : apró tollakból álló zárt takaró, amely a szárnyhajlást befedi és elledi a másodrendű szárnytollak csévetőit.

13. sz. ábra. Manócska típusú leghorn tyűk.

Szárnyfront : a szárny mellső része a vállnál.

Szárnyív : a szárnyak felső, vagyis vállrésze.

Szárnyjelzők : hogy a baromfiak könnyebben legyenek nyilvántarthatók, a lábgyűrűjelzés mellett szárnyjelzést is alkalmaznak, amelyek számai könnyebben olvashatók le, mint a lábgyűrűk apró számjelzései (17. sz. ábra).

Szárnylap : a szárnyszalag alatti háromszögletű szárnyrész, amelyet a másodrendű evezőtollak kiálló tollvégei alkotnak, ha a szárny zárt.

Szárnyszalag : kb. a szárny közepén látható, a szárnyfedőtollak színe vagy jelzése képezi. **Szárnytollak :** háromtollék : elsőrendű és másodrendű evezőtollak és fedőtollak. Az evezőtollak hosszúnak, a fedőtollak rövidnek, kevésbé keménynek, az evezőtollak töve körül vannak elhelyezve és részben fedik ezek csévetit (18. sz. ábra).

14. sz. ábra. Oldalsónézés a tarajon.

Szárnyvég : az elsőrendű evezőtollak hegye. **Szegélyezés :** hogyha a toll hegye vagy oldal-szegélye másszínű.

Szögmmérő : a fark és hátrónal hajlásának felbecsüléséhez (19—20. sz. ábra).

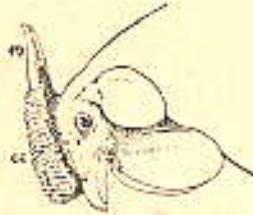
Szörpamacs : néhol szakállnak is nevezik. A pulykabaknál a mell felső részén helyezkedik el, kb. az állat kora szerint 1—15 cm. hosszú. (Lásd a pulykák ábráit.)

Taraj : húsos kinövés a baromfiak fejének a tetején. A következő tarajok különböztethetők meg : egyszerű, rózsás, borsós, lepke-, agancs-, szarv-, kagyló-, zacskó- és villás-tarajok.

Tarajvég : az egyszerű taraj hátsó részlete, amely az utolsó jól kifejlett csipke mögött helyezkedik el. Rendszerint a koponya koronáján túl terjed. Síra és mentes minden csipkétől és kinövéstől.

Tartás : az a mód, ahogy valamely baromfi típusát viseli.

Tejfelsárga : a fehér számmal előforduló árnyalat (pakingsi kacsák színe).

15. sz. ábra. Röössés taraj. 1. Tarajtő, 2. Szemesek, 3. Tarajhegy.

Tenyésző : széles általános értelmű meghatározása olyan baromfitartónak, aki bizonyos baromfifajtákat abból a célból szaporít, hogy azokat javítsa, tökéletesítse, azok értékét vagy konformitását egy bizonyos előírt nyésző, tehát céltudatosan gondoskodik állatai jövőjéről.

Térdízület : Talajdonképen a fel- és alcombcsár érintkezési felülete, közönségesen azonban a lábszár és alcombcsont érintkezési felületét értik alatta.

Típus : egy fajtára, válfajtára, változatra, tenyésztésre, törzse jellemző tulajdonságok összessége.

Tojó : az összes baromfifajok nőnemű állata.
Tojóképeség megítélése külső jelekből : a tyúkok tojóképeségét rendszerint csapófészek-ellenőrzés alapján szokták megállapítani, a tapasztalat azonban rávezette a tenyésztőket egyes külső jelekre, melyekből több-kevésbé biztosan következtetni lehet a tojóképeségre.

16. sz. ábra. Szabálytalanság az előszélen ; kettős csipke durva szövete, nőnemű állatoké ; lazán összerángó hüllőbőrök.

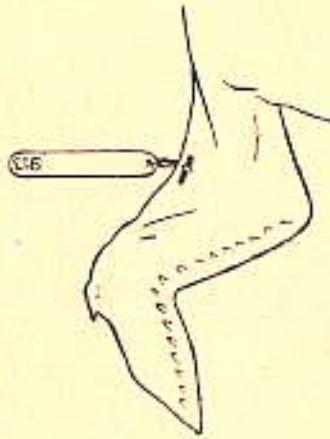
méreteire. Ezek közül egyike a legszenbecsőbbeknek a fészek közötti és ezek távolsága a mellesont végétől. Minél nagyobb ez a távolság, annál inkább lehet jó tojóképeségre következtetni (21. sz. ábra).

Toll : közönséges formájában áll eszévből, szárból, zászlóból. A tollszászó kisebb-nagyobb ágakból áll, amelyeket apró horgocskák vannak. Ezek a horgocskák egybekapcsolódnak, úgy, hogy a toll zászlója síma felüle-

tet mutat. A toll minősége függ ennek nagyságától és szövetétől. Hogyha az ágon a horgocskák hiányosak, vagy csekély számban vannak, akkor a tollzászló kevésbé összehúzó, átlátszó, fodros vagy göndör, vagy egyáltalában szürszertű.

Tollszár : a csévének a folytatása, amely a tollzászlót viseli.

Törzs (kiállítási) : egy kakas és egy tojó, amely egy fajtához tartozik.

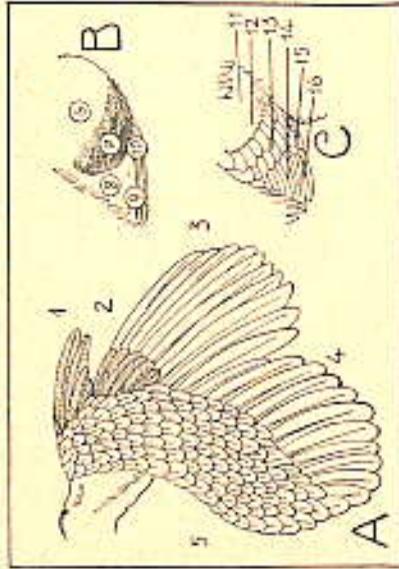
17. sz. ábra. Szárnyjelző és alkalmazása.

Törzstulajdonosság : valamely fajta keretén belül oly tenyészállatok csoportjának a tulajdonosságai, amelyeket az illető tenyészállatok állandóan és rendszeresen utódaikra átörökítenek és amelyek a fajtához tartozó egyéb tenyészállatoktól megkülönböztetik.

Túl magas, a nyakszirtet érintő és a csőrre ráfekvő ráncos taraj, ráncos füllebenyek, durvaszövetű, egyenlőtlen hosszú áll-lebenyek (22. sz. ábra).

Tyúkos : tollazat olyan kakason észlelhető, amelynek hiányzanak a fark-sarlótollai, nyereg- és nyaktollai, úgy, hogy valóságos tyúktípust képvisel.

Vánkos : tollcsomók a hát farkfelőli részénél, amelyek részben fedik a farkot. Különösen fajtűnők a vánkások a cochin tyúknaknál.

18. sz. ábra. Szárnytollak.

A) csoport : 1. Főcsőrvény, 2. Előcsőrvény, 3. Előcsőrvény, 4. Második előcsőrvény, 5. Szárnyjelző, 6. Szárnyjelző, 7. Szárnyjelző, 8. Szárnyjelző, 9. Szárnyjelző, 10. Szárnyjelző, 11. Szárnyjelző, 12. Szárnyjelző, 13. Nagy szárnyjelző, 14. Második előcsőrvény, 15. Előcsőrvény, 16. Előcsőrvény, 17. Előcsőrvény, 18. Előcsőrvény, 19. Előcsőrvény, 20. Előcsőrvény, 21. Előcsőrvény, 22. Előcsőrvény, 23. Előcsőrvény, 24. Előcsőrvény, 25. Előcsőrvény, 26. Előcsőrvény, 27. Előcsőrvény, 28. Előcsőrvény, 29. Előcsőrvény, 30. Előcsőrvény, 31. Előcsőrvény, 32. Előcsőrvény, 33. Előcsőrvény, 34. Előcsőrvény, 35. Előcsőrvény, 36. Előcsőrvény, 37. Előcsőrvény, 38. Előcsőrvény, 39. Előcsőrvény, 40. Előcsőrvény, 41. Előcsőrvény, 42. Előcsőrvény, 43. Előcsőrvény, 44. Előcsőrvény, 45. Előcsőrvény, 46. Előcsőrvény, 47. Előcsőrvény, 48. Előcsőrvény, 49. Előcsőrvény, 50. Előcsőrvény, 51. Előcsőrvény, 52. Előcsőrvény, 53. Előcsőrvény, 54. Előcsőrvény, 55. Előcsőrvény, 56. Előcsőrvény, 57. Előcsőrvény, 58. Előcsőrvény, 59. Előcsőrvény, 60. Előcsőrvény, 61. Előcsőrvény, 62. Előcsőrvény, 63. Előcsőrvény, 64. Előcsőrvény, 65. Előcsőrvény, 66. Előcsőrvény, 67. Előcsőrvény, 68. Előcsőrvény, 69. Előcsőrvény, 70. Előcsőrvény, 71. Előcsőrvény, 72. Előcsőrvény, 73. Előcsőrvény, 74. Előcsőrvény, 75. Előcsőrvény, 76. Előcsőrvény, 77. Előcsőrvény, 78. Előcsőrvény, 79. Előcsőrvény, 80. Előcsőrvény, 81. Előcsőrvény, 82. Előcsőrvény, 83. Előcsőrvény, 84. Előcsőrvény, 85. Előcsőrvény, 86. Előcsőrvény, 87. Előcsőrvény, 88. Előcsőrvény, 89. Előcsőrvény, 90. Előcsőrvény, 91. Előcsőrvény, 92. Előcsőrvény, 93. Előcsőrvény, 94. Előcsőrvény, 95. Előcsőrvény, 96. Előcsőrvény, 97. Előcsőrvény, 98. Előcsőrvény, 99. Előcsőrvény, 100. Előcsőrvény.

Völgyes csőr : a víziszárnyasok csőrének a közepetáján medenceszerű bemélyedés (23. sz. ábra).

Zárt lábgyűrűk : Vannak levezető, vagyis nyitott és levezetetlen zárt lábgyűrűk. Ez utóbbit

a baromfi egész életén át viseli s így külön-
bözteshető meg a többi egyedtől. A zárt
lábgyűrű képezi a törzskönyvezés alapját.
A m. kir. földművelésügyi minisztérium
koronajelzése, ú. n. OBT zárt lábgyűrűket

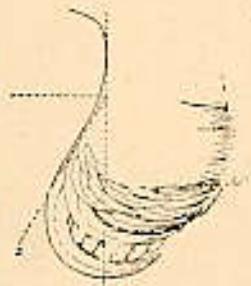
19. sz. ábra. Szögmérő a hátvonal és faroktájs elbírálására.

adott ki, amelyek hivatalosan el vannak
fogadva. Kaphatók a Baromfiiponyésztők
Országos Egyesületénél, Budapest, IX. ker.,
Üllői-út 25. A lábgyűrűzött állatok száma
itt nyilvántartottnak (24. sz. ábra).

Utasítás a bírálóknak.

A bírálóról általában.

A bíráló alá kerülő állat minőségét a bírálói
lapon (lásd 28. oldal) feltüntetett testrészek szerint
egyenként el kell bírálni és a minősítés mérvét az
egyes testrészekre vonatkozólag pontokban ki-
fejezni. Az elbírálást a súllyal vagy a nagysággal
kell kezdeni és végig el kell bírálni az összes test-
részeket, hibák esetén levonva a megállapított
pontszámot az ideális pontszámból. A bírálóknak
teljén pontosan kell ismerniök, hogy az egyes test-

20. sz. ábra. A szögmérő alkalmazása.

részek, ha ideális képet mutatnak, hány pont-
számmal látandók el és ugyancsak tudniök kell,
hogy egyes hibák miatt hány pontszámot kell le-
vonniök. Jól meg kell jegyezni, hogy sem nagyobb,
sem kisebb értékelést nem szabad alkalmazni,
mint amilyen a bírálói standardban fel van tűn-
tetve. Es ez az elv irányadó akkor is, ha csak

BÍRÁLATI LAP.

Fajta: Súly:
 Katalógusszáma: Neme:

(A kiállítást rendező egyesület.)

A kiállítás címe, dátuma:
 A kiállító neve:

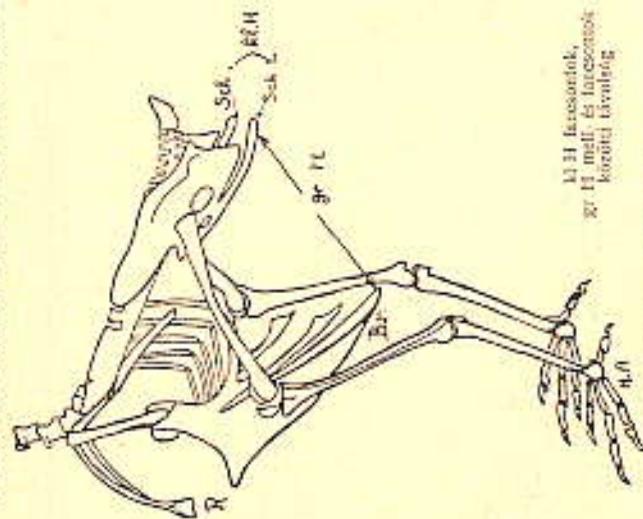
Misk. szám. Munkaszám.

Súly vagy nagyság
 Arány
 Kondíció
 Taraj
 Csőr
 Fej
 Szemek
 Áll-lebeny
 Füllebeny
 Nyak
 Szárnyak
 Hát
 Farok
 Test- és pehelytollazat
 Mell
 Lábszár és lábujjak
 Pontok összege

Osztálydíj:
 bíráló,
 rendező.

a bírálati lap alapján bírálunk, vagy ha össze-
 hasonlító rendszer szerint hajlítjuk végre a bírálá-
 latot. A legesélyesebb minősítés valamely test-
 részre lehet egy pontnak a negyede.

A súly. a) Minden egyedét el kell bírálni a

21. sz. ábra. Tojóképesség.

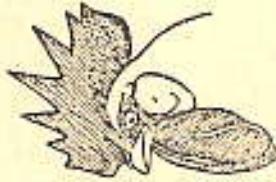
standardsúly szerint, figyelembe kell azonban
 venni, hogy az éves állatoknál december előtt
 nem alkalmazandó ez a rendelkezés.

b) A bantamokat, legborjakat kivéve, a test-
 súlyra megállapított pontok számából minden

a standard súlyból hiányzó kilogrammra le kell számítani 4 pontot.

c) A bantamoknál minden 2 deka után, amely a standard súlyt túllépi, $\frac{1}{2}$ pontot lehet leszámitani.

d) A pulykánál, ludaknál, amelyeknél a standard súly meg van határozva, kivéve azokat az osztályokat, amelyek kicsinyességük szempont-

22. sz. ábra. Trémogatás, a nyakszártól érindó és a csőrre ráfekvő ráncos taraj; ráncos fülszelenyék, évrva sötétlő, egyenlőtlen hosszú állalábnyék.

jából bírálandók el, 3 pontot kell levonni minden $\frac{1}{2}$ kg. súlyhiány után.

e) Az összes fajtánál, kivéve azokat, amelyek kicsinyességüknél fogva bírálandók el, egyforma pontozás esetén azoknak az egyedeknek ítélendő oda a díj, amelyek legkezelebb állnak vagy fölötte vannak a standard súlynak.

f) Fejletlen egyedeknél, ha egyébként a pontok száma egyenlő, beleértve egy-két, a súlyhiányt érintő pontot, az az állat kapja meg a díjat, amely legkezelebb áll a standard súlyhoz.

g) A bantamoknál és mindazoknál a baromfi-fajtánál, amelyek kicsinyességük szempontjából

bírátnak el, egyenlő pontszámozás mellett a kisebbik nyeri el a díjat.

A testsúly elbírálásánál figyelembe kell venni, hogy a súlynak arányosnak kell lenni a test nagyságával és az említett rendelkezések nem vonatkoznak kicsiny, de kívül, esetleg hízlalt egyedekre.

Méretezés. A bíráló az összes osztályokban, amelyekre nézve a testsúlyt fontosnak tartja, a méretezést elrendelheti.

23. sz. ábra. Völgyes csőr.

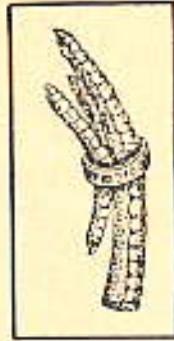
Nagyság. A nagyság mindazoknál a fajtánál, amelyeknek standard-leírásában a súly nincs megemlítve, összehasonlítás alapján bíráltatik el és egyforma pontozás esetén a nagyobbik nyeri el a díjat.

A bírálati lapok kezelése. A bírálati lapokra a bírálat napját, illetve keltezését tintával, tinta-ceruzával rá kell írni, vagy pedig bélyegzővel rányomni.

Magánbírálati lapok. Magánbírálati lapok kiállítása nem ajánlatos, mert hivatalos értékeléssel nem bírnak. Csakis a m. kir. földművelésügyi kormány által elismert kiállításokon kiállított bírálati lapok tekintetnek érvényeseknek.

Az öreg és fiatal egyedek. Ha a versenyben öreg és fiatal állatok vesznek részt, akkor egyforma minősítés esetén az idősebb állat kapja meg a díjat.

A díjak odaítélése. Első díjat csak az az egyed kaphat, amelyiknek legalább 90 pontja van, második díjra 5 ponttal kevesebbet, harmadik díjra 10 ponttal kevesebbet számítunk. A negyedik díj (dícsérő elismerés) kiadása nincs pontokhoz kötve. Kiadható a bíráló véleménye szerint minden jó állatra.

24. sz. ábra. Zárt lábgyűrű felhúzása.

A szárny bírálata. A szárnyszínezés elbírálására a szárnyat három teljesen elkülönített részre kell felosztani, amelyeknél két pont jut a szárnyfrontnak, tőnek és szalagnak, két pont az elsőrendű evező- és ezek fedőtollaira és két pont a másodrendű evezőtollakra. És ezekre a megkülönböztetett részekre nagyobb értékelés nem alkalmazható (lásd 18. számú ábrát).

Teffelség és szalmasárga szín. Olyan fehér fajtáknál, amelyeknél a tejfelsárga árnyalat nincs határozottan kimondva, a tejfelsárgás vagy szalmasárgás árnyalat súlyos hiba és megfelelően elbírálendő. Ebből a szempontból megfigyelendő nemcsak a tollazat felszíne, hanem megvizsgálandók a tollcsévék és a pelyhtollazat is.

A tollak minősége. A toll minősége függ ennek nagyságától, alakjától és szöveteitől. Nemcsak a toll nagysága és alakja befolyásolhatja az állatnak az értékét, hanem a tollnak a színe is. A tollszövetet pedig befolyásolja a toll felszínének a simasága. Amely fajtáknál a tollak nagysága és alakja a standardleírásban fel van tüntetve, azoknál ez figyelembe is veendő. A bírálóknak tanulmányozniuk kell a tollakat, a tollak minőségét, a tollazat összeállítását, alakítását, hogy a bírálat alkalmával pontosan alkalmazhassák ismeretüket.

Az állatok alakját illető kifejezések magyarázata. Ha a standardleírásban ilyen jelzők fordulnak elő, mint széles, középnagy, mely stb., akkor ezeket úgy kell érteni, hogy az illető testrészek, amelyek jelzésére használtattak, a test nagyságához vagy alakjához aránylagosan szélesek, középnagyok vagy mélyek. Ha pl. az orpington standardleírásánál olvassuk, hogy a kakas taraja és a tojó taraja is középnagy, akkor ez nem jelenti azt, hogy a kakasnak olyan taraja lehet, mint a tojóé, hanem azt, hogy az orpingtonra jellemző testnagysághoz és alakhoz képest a taraj középnagy. Ugyancsak ha a standardleírásban az orpingtonnál és a plimutnál is azt látjuk, hogy a taraj középnagy, akkor ez nem azt jelenti, hogy az orpingtonnak plimut-taraja lehet, hanem azt, hogy az orpingtonnak és a plimutnak is az ő fajtájukat jellemző nagysághoz és testalkathoz képest középnagy a taraja.

Meszes láb. Ha a bírálat alá kerülő egyed meszas-lább, vagyis ha a lábszár annyira deformált, hogy a szint sem lehet kellőképpen megítélni, akkor első díj nem ítéltető oda.

Megítésvetés. Megítésvetés alatt olyan műveleteket értünk, amelyeket egyes tenyésztők a kitaláltásokra szánt állatokon azért hajtanak végre, hogy ezek olyan tulajdonságokat viseljenek, amelyek tulajdonképpen nincsenek rajtuk, vagy olyan hibákat küszöbölnek ki, amelyek rendes körülmények között azonnal feltűnnek. Ilyen műveletek a következők: a sarlóllak feltűnő hajlítása vagy törése; a nyeregtollak fodrosítása, vagy hátrafelé hajlítása; mesterséges festése áll- és füllebenyeknek, csőrnek, labzaraknak lábujjaknak vagy tollazatnak; a füllebeny hibás színzetének eltüntetése; valamely diszkvalifikáló hibának eltüntetésére való törekvés; tollak vagy tollszerű képződmények eltüntetése a láb- száron és lábujjakon, amit megfélemlő mélyedés, vagy jel erősít meg; a tollak porköpése vagy festése; mesterséges festés alkalmazása az állatok egy vagy több testrészén; valamely testrész levágása, szegélyezése vagy megcsönkítése; az állatnak oly kikészítési eljárás alá vétel, amely izgatott vagy gyulladt állapotban hagyja a bőrt, vagy amely elpusztítja a toll természetes életét és külsejét; valamely színes állatot oly kikészítésnek alávetni, amely láthatóan megváltoztatja a szín mélységét, lágyágát, intenzitását, vagy megváltoztatja annak fényét és árnyalatait. A kikészítési eljárásnak olyan látszatot kell hátrahagyni, amely a kikészítést a bíráló előtt indokoltnak tünteti fel.

Az összehasonlító rendszer. Ha a bíráló az összehasonlító rendszer szerint akarja a díjakat odaítélni, akkor a bírálati lap szerint a test minden részét gondosan el kell bírálania és nem szabad magát befolyásoltnak éreznie.

nyóktól, pl. egyedül a szintől, egyik-másik testrész kiválóságától. Az ideális típust állandóan elműjében kell hordania és együttes mérlegelés tárgyává tenni a szint minden testrészén, beleértve a helytollazat színét is.

A kézbetűzés. A bírálónak minden egyedlet kézbe kell vennie és tüzetesen átvizsgálnia, kivéve azokat, amelyek hibái már a ketrében is megfigyelhetők.

Bontalmítás. Nem lehet a díjat odaitélni valamely bantannak csak azért, mert kicsiny állat, habár a bantamoknál a kis típus kívánatos, hanem a test nagyságának összehangban kell lennie a szobanforgó fajtának a típusával.

Levonások. Az összehasonlító rendszernél a bírálónak szigorúan le kell vonnia azokat a pontszámokat, amelyek az egyes hibákra meg vannak állapítva.

A bírálathól kizáró súlyos hibákról általában.

A standardok alkalmazásakor a bíráló megvizsgálja az állatot és ha az alantabb leírt hibák közül valamelyiket meglátja, akkor az e célra készen álló bírálati lapon körülírja a hibát, aminek következtében az állat a további bírálathoz nem vehet.

Általános alkalmatlanság.

Ha az egyed egy vagy több irányban teljesen eltér a fajta részére megállapított standardtól; ha a bíráló az állaton a bíráló megítésvetésére irányuló törekvést vesz észre, az állatot a bírálathoz kizárja. Fejletlen vagy rossz condicióban levő állat (piszkos tollazat, favesztes taraj, meszes láb oly mértékben, hogy a láb színe nehezen

bíráható meg). Idegen vagy kölcsönként, beteg és tojásévó vagy tollragó, úgyszintén élősködőtől elreptett állat.

Alak- és tollazathibák.

Alaktalan csőr. Púpos hát. Kurjtított szárnyak. Ha az evezőtollak vagy kormánytollak, avagy mindkettő le van vágva, az állatok a bírálattól kizárandók. Kivételt legfeljebb vadszárnyasok képezhetnek.

Lógó szárny (lásd szótár). Súlyos hiba, ha az evezőtollak szabálytalanul helyezkednek el, úgyhogy köztük határozottan elhatárolt nyílás látható (lásd szótár: Hasadt szárny). Fodrosodott, kifordult, összecsonnosodott, össze-visszaesavart tollak a szárnyakban vagy a test bármely helyén. Teljes hiánya a farok-kormánytollaknak. Ferde farok. Határozottan mókusiárok, e szabály alól csak a japán bantamok képeznek kivételt. A szakáll hiánya a pulykánál nem zárja ki az állatot a bírálattól.

A kacsák és a ludak összes fajtaiban kifordult tollak a szárnyakban, púpos hát, határozottan ferde farok. Völgyes csőr a kacskánál (lásd szótár).

Hibák a standard súly körül.

Ha a standard súly egy kilóval a megállapított standard súly alá esik, kivéve a pulykánál, legbarnoknál, bantamoknál. A bantamoknál, hogyha az egyed több, mint 57 dekagramm, a standard súly fölött áll. A pulykák összes fajtánál, ha az állat több, mint 3 kg-mal esik a standard súly alá.

Taraj.

Lehajló taraj, kivéve a középtengeri fajták tojójánál. Egy oldalra lehajló rózsás taraj; vagy ha a rózsás taraj oly nagy, hogy akadályozza a látást. A fajtajellegtől teljesen eltérő taraj. Hasadt taraj, amelynél a kettéhasadt oldalak lehajolnak (lásd szótár).

Megjegyzés: Ha valamely egyednél a taraj csak esekélységgel hajlik el a természetes állástól, az még nem zárja ki az állatot a bírálattól.

Diszkvalifikáló hibák tarajoknál.

Oldalkinövés vagy kinövés az egyszerű tarajoknál (lásd szótár). A rózsás tarajoknál, ha a szemszélesség hiányos.

A fej és függelék.

Határozottan zománcozott fehér színnek látszó árnyalat az arcan a középtengeri fajták kacsáinál és tojójánál, kivéve a fehérarú fekete spanyolokat. Határozottan zománcozott fehér színnek látszó árnyalat az amerikai és aziai fajták kacsáinak és tojójának a füllében. Mindazonban az esetekben, amikor a fehér szín a fülbényekben diszkvalifikál, a bírálónak kiutalást kell tennie a fehér szín és a halványosság között, mert a halványosság nem diszkvalifikál, legfeljebb a condicio elbírálásánál képezi mérlegelés tárgyát. Azoknál a fajtáknál, amelyeknél a zománcozott fehér szín diszkvalifikál, a bírálók figyeljék meg, nem történtek-e kísérletek a hibák eltüntetésére és amennyiben ilyen kísérlet kétségtelenül megállapítható, az állat a bírálattól kizárandó.

Lábszár és lábujjak.

Mindazonkán a fajtáknál, amelyeknél síma láb van előlva, diszkvalifikál, ha a lábszáron és lábujjakon tollak vagy tollhoz hasonló kinövések, vagy tollnyomok láthatók. Ugyancsak diszkvalifikál minden kétséget kizáró törekvés megállapítása, hogy a tollakat, szőröket, pelyheket, töngöket ki akarták tépni. Pehely-, toll- vagy tollhoz hasonló kinövések az alcomb izületén. Kopasztott alcomb és szárizület. Hártya a lábujjak között, valamelyik tyúkfajtánál. A négy lábujját fajtáknál egy lábujjal több vagy kevesebb, az öt lábujját fajtáknál szintén eggyel több vagy kevesebb.

Szín.

Más színű lábszár és lábujjak, mint amelyet a fajtajellegről előír. Vörös vagy sárga tollak valamely fekete fajtánál vagy változatnál. Barna vagy sárga árnyalat a fehér fajták tollcsővéjén.

Írányelvek.

Ha valamely egyed diszkvalifikálásáról van szó, mindig teret kell engedni a kételynek. A baromfiak összes fajtájában nem tekintendő súlyos hibának, hogyha a lábszár oldalán, vagy hátán vöröses árnyalat látszik.

A hibák értékelése.

Ezeket az értékeléseket nem szabad összezavarni, sem pedig többre becsülni, mint azokat a bírálati pontokat, amelyek minden egyes fajtánál elő vannak írva. A bíráló, amint a bírálati pontokat és ezeket a hibaeértékeléseket alkalmazásába veszi, ez utóbbiakat leszámítja a bírálati

pontokból s így tisztá képet kap az elbírálandó állat értékéről.

A taraj.

	Pont
Fagyott taraj	1/2
Tülkevés vagy túlsok csipke az egyszerű tarajon, mindégylek	1/2
Látható ujjenyomat a tarajon, nem kevesebb, mint	1
Durvaszövetű taraj	1/2-1
Durvaszövetűség, szabálytalanság, melyűdés a középvonalban, túlnagy és túlkicsiny rózsás taraj, minden hiba	1/2-2
Több, mint egy tövis a rózsás tarajoknál	1/2

A fej és függelékek.

Durvaszövetű áll-lebenyek	1/2-1
Fekete szín a esőrkorbinnal a fehér csaknál, feltéve, hogy nem diszkvalifikáló hibáról van szó	1/2-2
Más színű szemek, mint amelyeket a fajtajellegről előír	1/4-1
Ha a szem elpusztult és csak a szemüreg van jelen	1/2
Ha a szem sérülést mutat, de alakját megtartotta	1/2-1
Ha fehér szín fordul elő a középtengeri fajták arcában, kivéve a fehérarcú fekete spányolt	1/2-2 1/2

Szárnyak.

Ha hiányoznak tollak vagy tollrészek az első- vagy másodrendű evezőtollakban, amikor az idegen szín diszkvalifikál

Ahol a toll az első- és másodrendű evezőtollak között eltörött, de nem vált le, oly esetben, amikor az idegen szín diszqualifikál.

Törött vagy hiányzó tollak az első és másodrendű evezőtollak között, sárga vagy egyéb színű fajtáknál, amelyeknél az idegen szín nem diszqualifikál $\frac{1}{2}$ —1

Farok.

Sarlótollak hiánya, amikor az idegen szín diszqualifikál, minden sarlótollért $1\frac{1}{2}$

Sarlótollak hiánya, amikor az idegen szín nem diszqualifikál, minden sarlótoll számit 1

Farokormánytollak hiánya olyan esetekben, amikor az idegen szín diszqualifikál, minden toll 1

Farokormánytollak hiánya, amikor az idegen szín nem diszqualifikál, minden toll $\frac{1}{2}$

Hibás farokállás $\frac{1}{2}$ — 2

Ha a farok valamely egyednél nem éri el a háromnegyed fejlettséget 1

Ugyanaz, ha nem éri el a fél fejlettséget 2

Ugyanaz, ha nem éri el a negyed fejlettséget 3

Lábszár és lábujjak.

Görbe lábujjak, egyenkint $\frac{1}{2}$ — 1

A sarkantyúk hiánya a kakason, mindégük $\frac{1}{2}$

Dupla sarkantyúk, mindégük $\frac{1}{2}$

Szaruszarú, jól látható sarkantyúk a tyúkokon, mindégük $\frac{1}{2}$

Alaktalanság.

Görbe mell és mellcsont $\frac{1}{2}$ — 2

A tollazat színe.

Szalmasárga szín az összes fajtáknál, minden egyes testrész után, ahol található 1 — 2

Téjfelsárga árnyalat a tollazatban vagy a tollak csévéjén a fehér fajtáknál, kivéve, ahol sárgásfehér árnyalat megvan engedve, minden egyes testrész után, ahol található, leszámitható $\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$

Szürke foltok a tollazat valamely részében a fehér fajtáknál, minden egyes testrész után, ahol található $\frac{1}{4}$ — 2

Bíborszalagosítás bármely fajta tollazatában, minden testrészre, ahol található, leszámitható 1 — 2

Hiány a ragyogásban a vörös és fekete fajták tollazatán, minden testrészre, ahol előfordul, leszámitható $\frac{1}{2}$

Hibás rajz a sávozott plimutoknál, minden egyes testrészre, ahol előfordul, leszámitható $\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$

Ha a sávozott plimutnál fekete toll vagy fekete tollak előfordulnak, minden testrészre, ahol ez észlelhető, leszámitható $\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$

Lisztes foltok a sárga vagy vörös fajták tollazatában, minden testrészre, ahol előfordulnak, leszámitható $1\frac{1}{2}$ — 2

Világosszínű tollszárak a sárga- és vörösszínű fajtáknál, minden egyes testrészre, ahol található, leszámitható $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$

Fekete vagy fehér tollak a sárga fajtáknál, minden egyes testrésze, ahol található, leszámlítható	$\frac{1}{2}$
Palaszínű pelyhtollazat a rhode islandoknál, minden egyes testrésze leszámlítható	$\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$
Palaszínű pelyhtollazat a sárga fajtáknál	$\frac{1}{2}$ — 1
Fehér vagy sötéte szalagok a farkok, kormánytollakban a bronzpulykákánál, amennyiben nem diszkvalifikáló hiba forog felül	$\frac{1}{2}$ — 2

Bírálati szabályzat.

A bírálat mindenkor a kiállítás megnyitását megelőző napon ejtendő meg, hogy a megítélt díjak a megnyitáskor ki legyenek függesztve.

A bírálatot minden fajtnál, esetleg ezek egyes színváltozatánál is egy-egy bíráló bírálja végre. Importált állatok minősíthetők ugyan, de nem díjazhatók.

A bírálat osztályrendszer alapján történik. Az osztálydíjak a rendszer következő elvei alapján osztatnak ki: a baromfiak fajták, színváltozatok, nem és kor szerint csoportokba osztatnak és ezek a csoportok képezik az osztályokat. Szükség esetén értékosztályok is állíthatók fel. A bírálat egyedenként történik.

A bírálat áll: minősítésből és díjazásból.

A minősítés a hivatalosan elfogadott fajtajellegleírás (standard) alapján történik.

A minősítésnél minden állat külleme után megítélhető tenyésztérértékének megfelelő jelzést kap,

ő. m. kiváló (k), nagyon jó (n. j.), jó (j.), megfelelő (m.).

Az osztálydíjazásnál megállapítandó minden osztályban a három legjobb állat, amelyek a díjazásban részesülnek.

Betöltött osztály 15 állatból áll. Az osztály alsó határa 5. Szükség esetén (bőséges bejelentés, közpészteri tenyészanyag) az osztályok össze is vonhatók. Amennyiben valamely felállított osztályba öt állat sem jelentetik be, akkor ez a csomka osztály, ha lehetséges, összevonatik egy másik osztállyal; ha ez nem lehetséges, öt állatig csak két díj adható ki. Vagy egy első és egy második, vagy egy második és egy harmadik, esetleg két harmadik. Csomka osztályokkal kibővített osztályokban ez elvnek megfelelőleg két díjjal több osztható ki.

A bíráló az egyes osztályokban kiállított állatokat elsősorban minőségük szerint bírálja el s azokat a minőségnek megfelelő jelzéssel: k., n. j., j., m. látja el. A minősítés bírálati lapon írásban történik.

A minősítés befejeztével a bíráló a minősítő jelzések sorrendjében megállapítja a díjazást, róntai számokban fejezve ki I., II., III. díj és javaslatot tesz a rendelkezésre álló tiszteletdíjak kiosztására vonatkozólag. Minthogy minden 15 állatra csak három díj adható ki, előfordulhat, hogy az osztályokban díjazásra érdemes állatok díjazatlanul maradnak. Ezeknek ítéltető oda díjeső elismerés címén a IV. díj.

Egyenlő minősítés esetén a díjat zárt lággyűrűvel ellátott állatnak kell odaítélni.

Nemzetközi kiállításon külföldi tenyésztők által bemutatott szárnyasok, ha azok az illető ország-

ban hivatalosan elfogadott zárt lábgyűrűkkel vannak ellátva, ugyanolyan elbírálásban részesülnek, mint a belföldi szárnyasok.

Minden osztályban egy első, egy második és egy harmadik díj, szükség esetén több dícsérő elismerés, mint IV. díj, adható ki.

Az osztálydíjazás alapján történik a tiszteletdíjak kiosztása, amelyet a bírálóbizottsággal egyetértőleg a kiállítás rendezősege hajt végre.

Mint ahogy az egyes díjak az egyes osztályokban csak az esetben adhatók ki, ha az illető osztályban az illető díjra valóban érdemes állat található, tiszteletdíj csak olyan állatnak ítéltető oda, amely osztálydjában részesült.

A tiszteletdíjak vagy összteljesítményre, vagy különleges teljesítményre adhatók ki. Az összteljesítmény kiszámítása céljából a megítélt osztálydíjak összeadatnak és a díjat az a tenyésztő nyeri el, aki a legnagyobb egységszámot tudja felmutatni. A kiszámításnál az első díj számít 12 egységet, a második díj 8-at, a harmadik díj 4-et, a negyedik díj 2-t. Az összteljesítmény baromfiakra, galambokra és háziállatokra külön alapítandó meg. A galambokra és háziállatokra megítélt osztálydíjak nem számíthatók be a baromfiak osztályában nyert összteljesítmény kiszámításába. Hasonlóképpen a baromfi-osztályokban nyert osztálydíjak nem számíthatók be a galamb- vagy háziállatoszteljesítmény kiszámításánál. Összteljesítmény egy fajta keretben is állapítható meg. Az állami, hatósági, általában a közpénzekből eredő tiszteletdíjak, ha csak az adományozó másként nem rendelkezik, összteljesítményre adandók ki. A külön teljesítményre adományozott díjak szigorúan az adományozó

rendelkezése szerint adhatók csak ki. Ezért az adományozó szándéka még a bírálat előtt pontosan megállapítandó.

Baromfi-kereskedőknek állami vagy magán-tiszteletdíjak csak az esetben ítéltetők oda, ha az általuk kiállított állatok bebizonyíthatólag saját tenyésztésükből származnak.

Osztálydíjként pénz nem adatik ki, hanem oklevelekkel igazoltatik a díj odaítélése.

Amennyiben díszoklevelek adatnak ki, ezeknek odaítélése a tiszteletdíjak módjára történik. Irányadó elv az legyen, hogy csak olyan tenyésztőnek ítéltetők oda, aki egy vagy több fajtában, egy vagy több osztálydíjat nyert.

A tiszteletdíjak odaítélésénél az irányadó elv az legyen, hogy ne egy tenyésztő kapja valamennyit, hanem minden arra érdemes tenyésztő részesülhessen tiszteletdíjban.

Csak olyan tiszteletdíj adható ki, amely a kiállítás rendező egyesületénél be lett szorgálatva.

A kiállítás rendezőbizottsága köteles gondoskodni, hogy a bírálat tartama alatt a közönség köréből senki sem tartózkodhasson a kiállítás területén.

Kiállítási katalógus vagy ennek kézírata, esetleg kafelevonata a bírálóknak csak a bírálat befejezte után adható ki.

A bírálat eredményét a hivatalos kihirdetés vagy kifüggesztés előtt a kiállítással közölni szigorúan tilos.

A bírálat ellen az azt követő napon déli 12 óráig óvás emelhető. A felszólalással élő kiállító egy elismert szakember kíséretében megjelölik a rendezés előtt és kifüggesztés bejelenti. A ren-

dezőség szintén megjelöl egy szakértőt és a bíráló bevonásával tárgyalás alá veszi a felszámolást. Amennyiben meggyezés nem jön létre, az ügyben a bírálóbizottság elnöke dönt, akinek határozata ellen további felszámolásnak helye nincs.

A rendező egyesület állít megítélt bírálók teljes ellátásáról a bíráló napján a rendező egyesület tartozik gondoskodni, amely egyébként a bírálók tényleges készletadásait is viseli.

Napocsibék.

A szinte iparszerűleg őrölt mesterséges csibekeltetés növekedő fontossága és a mindinkább nagyobb arányokat öltő „napocsibék” eladása szükségessé tette a különféle fajták s változatok tollazata színének csibekorban való pontos megállapítását.

Tekintetbe véve, hogy a csibék úgy szín, mint egyéb jellegekben a „standard”-ban foglalt fajták és ezeknek változatai szerint egymástól merőben különböznek s hogy az ősök vérvonalának tulajdonítható eltérésekkel is találkozhatunk, hazai és amerikai tapasztalatok nyomán bizonyos meghatározásokat nyerhetünk, amelyek a napocsibék elbírálását lehetővé teszik.

Ezek a leírások általánosságban magukban foglalják a napocsibék — fajták és változatok szerint — jellegzetes színének közelebbi megjelöléseit. Számításba vevő azonban, hogy esetleges eltérések nem mindig vezethetők vissza szükségeszerűen idegen vérkeveredésre, vagyis a fajtisztaság rovására.

A bírálathoz a következő tabella használható:

Tételszám..... Osztály.....

Kiállító.....

Cím.....

Rakozókor kimúlt csibék száma..... Összes létszám.....

	Törtek	Levonások	Megjegyzések
Erőteljeség bevonása ..	25		
Condicio	25		
A fajjellegnek megfelelő szín	15		
A szín egyenletessége	15		
A nagyság egyöntetűsége ..	10		
Súly	10		
Kimúlt csibék			
Összesen	100		

Napocsibék diszkvalifikálása.

A következő súlyos hibák a napocsibék diszkvalifikálására szolgálhatnak:

1. A fajta vagy változataitól eltérő alakú taraj.
2. Símalábszáru fajtánál a lábszáron vagy lábujjakon határozottan észrevehető toll vagy pille, avagy ezek erőszakos eltávolításának nyoma.
3. Símatarajúnaknál a taraj oldalkinövéséi.
4. Bármely fajtájú csibénél előforduló, a lábujjakat összekötő úszóhártya; vagy a fajtánál előírt lábujjak számától való eltérés.

Bírálati pontok levonása.

Erdőtűesség. Egy fél vagy egész pont levonandó minden egyes csibénél, mely megérkezésekor nélkülözi a megkívánt élénkség, virgoncság és merészség megnyilvánulását.

Conditió (közállapot).

Egy vagy két pont levonandó minden alaktalansággért.

Egy féltől egész két pontig levonandó minden tökéletlenül begyógyult sebhelyért (kötődés, végbél).

Egy féltől egész egy teljes pontig levonandó minden tapadás, sáros végbélnyílásért.

Egy féltől egy egész pontig levonandó minden egyes csibénél, mely a nehéz kikelés nyomait viseli.

A fajta tollazatának előírt színével való egyezés.

Egy negyedétől egészen egy fél pontig levonandó minden egyes csibénél, melynek pelyhtollazata eltűnt a fajta standardszerű színleírásától.

Egy negyed ponttól egy teljes pontig, ha a lábán eltér a standard meghatározásától.

A szín egyenletessége.

Egy negyed pont levonandó minden csibénél, melynek pelyhtollazatának vagy lábszárának színe eltűnt a csapat többségétől.

A nagyság egyöntetűsége.

Egy negyed pont levonandó minden egyes csibénél, mely nagyságban az átlagtól eltér.

Súly.

Huszonöt csibéből álló farka standard súlya két angol font (a. i. = 455,5 gr.). Minden hiányzó ounce-ra (28,3 gr.) levonandó egy pont, ha a csibefarka a standard súlyon alul van.

Kimult csibék.

Az egész farka bírálatának összpontozásából 5 pont levonandó minden naposcsibéért, mely elhullott állapotban érkezett.

Naposcsibék standard színe.

Sábozatt pízmut.

Alapszín: Palafekete; a hát sötétfekefe; a törzs két oldala világosabb árnyalatú, alsó része pedig krémes-fehér, mely szín a mellén felfelé a nyak elejéig terjed. A szárnyak vége gyakran világos foltos és a fej bubján többé-kevésbé észrevehető krémes-fehérszínű folt mutatkozik.

Csőr, lábszár és lábujjak színe: a sárga és a sötét palaszín között váltakozik. A talp sárga.

Fekér pízmut.

Alapszín: kékeszürke, krémes-fehér vagy fehér.

Csőr, lábszár és lábujjak: sárgák, olykor világoszürke árnyalatúak.

Sárga pízmut.

Alapszín: sárga, a sötét és a világosabb bőrsárga árnyalatok között váltakozva.

Csőr, lábszár és lábujjak: sárgák.

Fogolyszínű plimut.

Alapszín: a barna különböző árnyalata. A világos gesztenyeszínű alapon, a fej bubájától a hát közepén végig egész a farkig egy-egy szélés, élesen határolt, élénkzsinű gesztenyebarna sáv halad, mely sávot a hát két oldalán két keskeny, tisztavonalú, világosabb oldalán csik szeg be. Jól kivéhető, két árnyalatú csik szeg be. Jól kivéhető, két sötétszínű vonal fut a csörtől a fej hátsó részéig a szemekkel egy vonalban, mi által az arc mintegy két részre van osztva.

Csőr, lábszár és lábujjak: sárgák, de különböző árnyalatúak.

Fehér nyandofé.

Alapszín: kékeszürke, krémes-sárga, vagy a sárga különféle árnyalata; egyes csibék nyakának tövén sötétebb sárgaszínű gallér mutatkozik.

Csőr, lábszár és lábujjak: sárgák, a szín különféle árnyalatában.

Fehér magyar parlagi.

Alapszín: tiszta fehér, krémesárgás árnyalattal.

Csőr, lábszár és lábujjak: a tenyésztés iránya szerint kétféle lehet: a sárgalábú, sárgacsőrű változatnál a csibék csőr-, lábszár- és lábujjszíne sárga; a fehérlábú változatnál a csibék csőr-, lábszár- és lábujjszíne rózsaszínű vagy fehér.

Sárga magyar parlagi.

Alapszín: világosbarna, kevés kivétellel a fejtől a farkig húzódnó barnább sávval.

Csőr, lábszár és lábujjak: lásd fehér magyar parlagi.

Kenderronagos magyar parlagi.

Alapszín: sötétszürke, a has táján világosabb árnyalattal, néha a fején is világos folttal. A kakasok már ekkor is világosabb szárkék.

Csőr, lábszár és lábujjak: lásd fehér magyar parlagi.

Fogolyszínű magyar parlagi.

Alapszín: sötét vagy világosabb gesztenyebarna, mintegy 1—1½ cm. széles barna hátsó csikkal s ennek két oldalán felnyí szélességű világosabb csikkal, sok esetben a csibék csik sötét szürkésbarna színűek.

Csőr, lábszár és lábujjak: sárgák.

Rövide istand red.

Alapszín: vörös, legénkebb színi a hátón; egyes csibék fején folt, hátán pedig csikok vannak; minél élénkebb és egyenletesebb a szín, annál jobb.

Csőr, lábszár és lábujjak: sárgák, különféle árnyalatban.

Fehér rhode istand.

Alapszín: krémesfehér vagy a sárga különféle árnyalata.

Csőr, lábszár és lábujjak: különféle árnyalatú sárgaszínűek.

Fekete langsfar (tollaslábu).

Lásd: Fekete wyandotte, kivéve a csőr, lábszár és a lábujjak színét.

Lábszár és lábujjak: a lábszár külső része és a külső lábujj külső része pihés; palaszíndék, de az árnyalatok különfélék; talp: rózsaszínű.

Fehér langsfar.

Lásd: Fehér pímüt, kivéve a csőr, lábszár és lábujjak színét.

Lábszár és lábujjak: a lábszár külső része és a külső lábujj külső része pihés; színük világos palaszürke; talp: rózsaszínű.

Sötétbarna leghorn.

Alapszín: Sötét vörösbarna; egyes esbék-nél a hát mindkét oldalán világosabb csík látható; mell világosabb árnyalatú.

Csőr, lábszár és lábujjak: sötét szaruszínűek.

Világosbarna leghorn.

Lásd: Fogolyszínű pímüt.

Fehér leghorn.

Alapszín: krémesfehér vagy sárgasteher; utóbbi esetben egyes esbéknel sötétebb árnyalatú sárga foltok szemlélhetők.

Csőr, lábszár és lábujjak: sárgák, különféle árnyalatban.

Sárga leghorn.

Lásd: Sárga pímüt.

Világos brabara.

Lásd: Columbia pímüt.

Lábszár és lábujjak: a lábszár külső része, továbbá a külső vagy a külső és a középső lábujj végig pihés.

Sötét brabara.

Lásd: Rajzolttothó ezüst pímüt.

Lábszár és lábujjak: a lábszár külső része, a külső lábujj vagy a külső és a középső lábujj végig pihés.

Sárga cochín.

Lásd: Sárga pímüt.

Lábszár és lábujjak: a lábszár, a külső és a középső lábujj pihés.

Fogolyszínű cochín.

Lásd: Fogolyszínű pímüt.

Lábszár és lábujjak: a lábszár, a külső és a középső lábujj pihés.

Fehér cochín.

Lásd: Fehér pímüt.

Lábszár és lábujjak: a lábszár, a külső és a középső lábujj pihés.

Fekete cochín.

Lásd: Fekete wyandotte.

Lábszár és lábujjak: a lábszár, a külső és a középső lábujj pihés.

Fekete leghorn.

Lásd: Fekete wyandotte.

Columbia leghorn.

Lásd: Columbia pümut.

Vörös leghorn.

Lásd: Rhode island red.

Fekete misonka.

Tollazat: hasonló a fekete wyandotte csibéhez.

Csőr, lábszár és lábujjak: sötét szárszínű; talp: fehér.

Fehér misonka.

Alapszín: a krémesfehér szín különféle árnyalatai.

Csőr, lábszár és lábujjak: színik változik a sárga és rózsásfehér között; a talp fehér.

Sárga orpington.

Alapszín: világos bórsárga; egyes csibék fején pontok vagy csíkok vannak.

Csőr, lábszár és lábujjak: Sárga, különféle árnyalatban; a talp rózsásfehér.

Fehér orpington.

Tollazat, Lásd: Fehér pümut.

Csőr, lábszár és lábujjak: sárgák, különféle árnyalatban.

Fajtajellel leírások.**A kitenyészített magyar tyúk.**

Őseit a honfoglaló magyarok valószínűleg Ázsiából hozták, amely anyag az idők folyamán idegen fajtákkal kereszteződött. A magyar parlagi tyúk hibáinak kiküszöbölése és előnyös tulajdonságainak fenntartása érdekében már több tenyésztő fáradozott és e téren Szalay János, Hauer Béla és Hauer Géza tettek ki eredményes munkásságukkal.

Edzett, kitűnő élelenkereső. Elsőrendű gazdasági tyúkfajta, amely különösen külterjes viszonyok közé való. Legszembetűnőbb tulajdonsága az igénytelensége. Emellett rendkívül gyorsan fejlődik és gyorsan tolasodik. Bőre és zsíra általában sárga, de sok vidéken fehérbőrű és fehérszőrű állatok is fordulnak elő.

Eredetiben fehérbőrű és lábú magyar tyúkok ritkán fordulnak elő. A fehér bőr- és lábszín vagy már nemestített kitenyészésnek, vagy az idők folyamán nyugati fajtákkal való keresztezésnek eredménye.

Az eredeti, úgynevezett magyar tyúknak, ha esakugyan kéltről jött, bőr- és lábszínbe nem lehet fehér, mely szín egyedül a kitenyészített nyugati fajták egymélyikének sajátossága.

Húsának a minősége elsőrendű és igen kedvelt a külföldi piacokon, ahol 60—80 dekás magyar csirkéket előszeretettel keresnek és jól fizetnek. Jó tojó, tojásai általában fehérbéjúak, de előfordulnak barnabéjú tojást tojó egyedek is. A magyar parlagi tyúknak igen sok jó tulajdon-

sága van, amelyet érdemes volna megrögzíteni, amellett, hogy a testsúlyát és tojóképeségét is növelni kellene.

Standardsúly.

Kakas 3 kg. Tojó..... 2½ kg.
Éves kakas .. 2½ „ Éves tojó 2 „

A kakas alakja.

Fej: Kicsiny, rövid. A koponya feltűnően domború (erősen balkozott).

Csőr: Rövid, ívelt, töben igen erős.

Szem: Élénk, kifejezésteljes, bizalmatlan tekintetű.

Taraj: Középnagy, egyenes, felfelé álló, egyenletesen csipkézett és a koponyacsonton túl erősen hátra hajlik.

Ar: Tolszörrel igen ritkásan fedett, úgy, hogy majdnem egészen csupasz.

Füllebeny: Nagy, hosszukás, ovális alakú, finom tapintatú.

Áll-lebeny: Nagy, lekerekített.

Nyak: A fejtől erősen elszélesedő, kissé hátraszegett; a nyak töve szélesen meggyát elől a mell-, hátul a hátvonalba. A nyaktollazat dús.

Törzs: Középhosszú, eléggé hengeridomú; a has kissé felhúzódtott, ami a karcsúság látszatát növeli.

Mell: Telt, kiemelkedő (előreálló), széles és meglehetősen domború.

Hát és nyereg: A nyereg felé erősen lejtő hát

rövid, a nyereg gyengén emelkedő, a hátvonal homorú.

Szárnny: Magasan tűzött, aránylag nagy, jól kifejezett és a testhez simuló.

Farok: Magasan tartott, csukott, a test nagyságához viszonyítva nagy; a hosszú sarítollak merész ívelésűek. A farok elhajlási szöge éles, mintegy 45 fok körüli lehet.

Lábszár és láb: Comb és lábszár középhosszú; a csontozat finom, de erős, a sarkantyú erős és beleté ívelt. Az erősen (szabályosan) ízelt lábujjak középhosszúak, szétállók és erős körmökkel vannak ellátva; számuk négy.

Testtartás: Dőlveg, kissé vad, bizalmatlanságot eláruló.

Tollazat: Testhez simuló, a pehelytollazat dús.

A tojó alakja.

A kakastól — a testrészek kisebb arányaitól eltérve — különösen abban tér el, hogy a tojó törzse hosszabb, miáltal a hengeridomot jobban megközelíti; a nyak töve a kakasénál karcsúbb; a hátvonal vízszintesebb és a nyak, a hát, a nyereg és a farok a tojójellegnek megfelelő *karcsúság* vesz fel; a jól kifejezett hátsó rész, az úgynevezett *tojóhassal* és a meglehetősen nagy *pártnak*kal együtt sokkal terjedelmesebb s főképp idősebb tyúkoknál nagyon mély; végül a szárnnyak vízszintesebb állásúak és erősen ráfekvésnek a nyeregre.

Szín.

a) *Egyszínű:* Fehér, sárga.

b) *Rajzolt tollú:* Fogolyszínű, kendermagus.

A fehér magyar.

Egyszínű.

Csőr : Csontfehér.

Szem : Narancsvörös.

Taraj, arc, áll- és füllebeny : Vörpiros.

Láb és lábujj : A lábszár fiatal tyúkoknál hússzínű, idősebbeknél csontfehér. A körmök színe csontfehér.

Tollazat : Tiszta fehér, ragyogó, ezüstös zománcú.

Diszqualifikáló hibák.

Idégenszínű tollak, a fehér szín kékes, sárgás, szalmaszínű vagy pirosas árnyalata; más színű, mint csontfehér csőr és hússzínű, illetve csontfehér láb és köröm. Kisebb hibák a füllebenyen a fehér színfoltok, crek, vontalak.

A sárga magyar.

A tojó színe.

Csőr : Sárga.

Szem : Narancsvörös.

Taraj, arc, áll- és füllebeny : Vörpiros.

Láb és lábujj : Sárga. A körmök sárgák.

Tollazat : A fiatal tyúkoknál az alapszín élénk-sárga, az idősebbeknél némi fakulás megengedhető. A nyaktollak hegye cirnos vagy körmos. A szárnyak evezőtollai sötétbarnák, a farok kormánytollai barna vagy fekete színtűek.

A kukas színe.

Csőr : Sárga.

Szem : Narancsvörös.

Taraj, arc, áll- és füllebeny : Vöröses.

Láb és lábujj : Sárga. A körnökök sárgák.

Tollazat : A tollazat alapszíne hasonlít a tyúkéhoz. A nyak és a nyereg tollazata ragyogó vöröses fényű, a törzs tollazatánál valamivel sötétebb sárga. A szárny evezőtollai sötétbarnák vagy feketék, a szárnyfedőtollak vöröses fényű sárgák, a fark kormány- és sarlóltollai feketék, zöldes ércfényűel.

Diszkvalifikáló hibák.

A szárny- és farktollazaton kívül a tollazat bármely részében előforduló fekete, barna vagy fehér színű tollak.

A fogolyszínű magyar.

Rajzolt tollú.

Csőr : Fehér vagy világos szaruszínű ; előbbi előnyben részesül.

Szem : Narancsvörös.

Taraj, arc, áll- és füllebeny : Vöröses.

Láb és lábujj : Hűsszínű vagy fehér (sokszor barnás, palaszürke vagy világos szaruszínű).

Tollazat: Kakasoknál a nyak- és a nyereg-tollak aransárgák, pirosas árnyalással. A nyak- és a nyeregtollak hosszában vékony, fekete csíkot láthatunk. A fej tollazata sötétpiros; a vállak, a hát és a nyereg felső része bíborpirosas; a szárny fedőtollai acélkékek, evezőtollai feketék, alsó széllelőn gesztenyebarna szegéllyel; a mell, has és a comb fedőtollai, nemkülönben a faroktollak feketék, utóbbiak igen szép zöldes fémnyel bírnak.

A tojó alapszíne, az egész testre kiterjedőleg, barna, amely a mellen vöröses, a nyakon, vállon és a hátán (nyeregtájon) aransárgás, a test hátsó részén és a hason pedig szürkés árnyalatú. A fark és a szárny evezőtollai feketék, vagy sötétbarnák. A nyaktollakban fekete, keskeny csíkok vannak, úgyszintén a mell-, hát- és a szárnytollakban is keskeny barna sávcskákból a toll körvonalához hasonló rájz látható.

Diszqualifikáló hibák.

Ha a kakas szárnyában, vagy farkában fehér tollak láthatók; ha a mell tollazata barna; ha a tyúk tollazata túl világos, túl sötét vagy elmosódott színű és a tollak rajza lúbas; ha mindkét esetben túl sötét lábszínnel találkozunk. (A magyar tyúk eme színváltozatának bírálatánál a lábszínt illetőleg, különbeni kifogástalan jellegnél, egyelőre némi engedelmény tehető, amennyiben eddig a csőr és láb oly nagyon öhajtott feher színének kitenyésztése még csak elvéve sikerült.)

A kendermagos magyar.

Csőr : Csontfehér.

Szem : Narancsvörös.

Taraj, arc, áll- és füllebeny : Vértiros.

Láb : Hásszínű, csontfehér. A körnök fehérek.

Tollazat : Mindkét nembeli szárnyas tollazatának alapszíne kékeszürke, amelyen a sötét, fekete színhatású, keskeny keresztcsávok változó elhelyezkedése idézi elő azt az érdekes és a szemlélőre oly kedvező benyomást gyakorló, ú. n. kendermagos színt.

Kakasoknál közismert módon a szin rendszeren világosabb, míg a tyúkok sötétebbek. A túl világos vagy túl sötét rajz kifogás alá esik. Kiváratos az is, hogy a rajz se túl finom, se túl durva ne legyen.

Diszkvalifikáló hibák.

A kakas nyak-, nyereg- és szárnytollazatának sárgás árnyalata vagy ha — mindkét nemben — a tollazat bármely részében, de különösen a szárnyban és farokban fekete tollak mutatkoznak. Más színű, mint rózsás vagy fehérszínű láb.

Bíráti pontok.

Fej (taraj, áll-lebeny stb.)	10
Nyak	5
Törzs (hossza, alakja)	25
Láb (hossza, finomsága)	5
Farok	5
Testtartás és alak	10
Nagyság (súly, kondíció)	20
Szín	15
Csontozat (finomság)	5

Kopasznyakú erdélyi.

A kopasznyakú erdélyi hazája Erdély, ahonnan a 70-es években terjedt el nyugat felé. „Szerencsés tyúk” néven lett először kiállítva egy bécsi kiállításán, ahol általános feltűnést keltett. Később Brassóban Seiffert Gusztáv hírneves tenyésztő foglalkozott érdemteljesen e kintinó tyúkfajtával, melynek tenyésztését a németek is nemcsak hogy átvették, de azt a tökéletesség fokáig fejlesztették. Ennek bizonyossága az általuk Magdeburgban alapított „Nackthalszüchter-Verein für Deutschland”.

A németek tenyésztésiránya: teljesen csupasznyak. Hogy miért kopasznyakú ez a fajta, nem lehet biztosan tudni. Általában igen kedvelik, sokan azonban éppen a kopasz nyaka miatt csínyának tartják. Erdélyen kívül még a szerb és bosnyák hegyvidéken is előfordul.

Elsősorú gazdasági tyúkfajta. Rendkívül edzett és erős. Gyorsan fejlődik és gyorsan tolsodik. Kintinó tojó, súlyos tojásokat tojik, 55—80 gr-ig. A tojások általában barnahéjúak, de előfordulnak fehérhéjúak is. Kotlást hajlama gyenge. E fajttal igen érdemes foglalkozni, csak nagyobb testűvé kellene kitenyészteni.

Standardsúly.

Kakas	3 kg.	Tojó	2½ kg.
Éves kakas .	2½ „	Éves tojó...	2 „

A kakas alakja.

Fej: Középnagy, gömbölyded. A fej tetejét fedő tollazat szorosan a koponyához tapad és hátul hegyben fut össze.

Csőr : Középhosszú, vastag, mérsékeltlen ívelt.

Szem : Nagy, tiszta.

Taraj : Az egyszerű taraj középnyagságú, lehetőleg aprón csipkézett (van rózsaturajú kopasznyakú erdélyi is).

Arca : Tollatlan.

Fülleány : Kicsiny, kerekded.

Ált-lebény : Középhosszú, tojásdad és telógó.

Nyak : Tollatlan, hosszú és izmos, de sohasem vaskos, ivelése kissé hátrafelé hajló, magasan hordott. A nyak tövében a törzs tollazata a kondorkeselyűéhez hasonló tollbodorban végződik. Elöl a nyak alsó részén egy tollpamacs van, melynek azonban súlya, semmi körülmények között sem szabad a nyak hátsó részére terjednie, avagy a nyakat körülfogalnia. A bírálat szempontjából a tollpamacs nélküli, tehát teljesen kitenyésztett állatok feltétlen előnyben részesülnek.

Törzs : Izmos, középnyagságú, tojásdad alakú. A kiálló vérvörös begytől végig a hason, egészen a végéig a törzs csupasz, tollatlan.

Mell : Széles és igen bősős. Az egyenes, hosszú mellesent fölött a bőr csupasz és azt csak a kétoldalt ráboruló tollazat takarja.

Hát : Széles.

Nyereg : Csak kissé emelkedő.

Szárny : Elég hosszú, erős, majdnem vízszintes tartású.

Farok : Hátrafelé hajló, nem meredek tartású. Tollazat dús, sárlótollak hosszúak.

Láb : A comb izmos, hosszú. A középsőnél valamivel hosszabb láb tollatlan és finom, de erős csontozatú. Az egyenes, szétálló lábujjak száma négy.

Testtartás : Bátor, élénk.
Tollazat : Szorosan fedő.

A tojó alakja.

A nemi különbséget s ezzel kapcsolatban a kisebb testarányokat leszámítva, a kakaséval egyezik.

Szín.

A kopasznyakú erélyi tyúk leginkább három, á. m. fekete, fehér és kendermagos színváltozatban ismeretes. Tenyésztik ugyan más színben is, de ebben az esetben tisztavérűnek, helyesebben kitenyésztettnek csak akkor tekinthető, ha tollpamacs nélkül vagy legalább is ezt a legkisebb mértékben feltüntető nyakkal és csupasz mellcsonttal bír.

Az *arc, áll- és füllebeny, taraj és a fejnek különösen hátsó része* a kakasnál vérpiros, a tojónál — kivéve a fej hátsó részét, mely mindig vérpiros — kissé halványabb árnyalatú.

A fehér kopasznyakú csupasz testrészeinek színe általában halványabb, mint a többi színváltozaté, mely körülmény megjavítása azonosan a tyúkfajta tenyésztőinek sürögös igyekezte.

Kívánatos, hogy minden színváltozat, de különösen a fekete kopasznyakúak szeme narancspiros és igen tüzes legyen. Sötét szem kerülendő, mert ázsiai jellegre vall.

A fekete, kék és egészen sötétszínű kopasznyakúak csőre sötét palaszínű. A többi, világosabb színváltozaté — fehér, kendermagos, sárga — hússzínű, vagyis test-, azaz rózsaszínű.

A fekete, kék kopasznyakúak *láb- és lábujj-színe* sötét palaszínű. A fehér, kendermagos és

egyéb világosabb tollazatuké hús-, vagyis test-, azaz rózsaszínű.

Sárga láb, mint lényeges hiba, kifogásolandó és a fajtajelleg rovására esik.

Diszkvalifikáló hibák.

Kisebb hibák, amelyek miatt az állat a bírálathoz ki nem zárandó.

A tarajon észlelhető kisebb szabálytalanságok; fehéres füllebeny, ami különösen tösebb állapotoknál gyakori; kissé tolas arc és az előtrásnál lazább tollazat.

Lényeges hibák, amelyek miatt az állat a bírálathoz kizárandó.

Egészen világos nyak — fehéreknel egyelőre enyhébb mérték alkalmazandó —, egyenget felett testalkat; ázsiai típus, vagyis tömzsi, szögletes törzs; tolas nyak; tolltok vagy tollpuk nyomai a nyak csupasz hátsó részén és elől a tollbodor fölött; tolas láb; meredek vagy terde farak; tollal sűrűn benőtt áll-, füllebeny és arc; sárga láb.

Bírálati pontok.

Típus (fajtajelleg, részarányosság)	20
Tenyész- és haszonérték	10
Fej (szem, taraj, áll)	10
Nyak- és füllebeny	10
Tollpamacs	10
Törzs	10
Tollazat	15
Farok	10
Lábszár és láb	5
	100